

Studiu de specialitate

Cum ne raportam la elevii cu cerințe educative speciale

Profesor înv. primar Soroiu Crina
Scoala Gimnazială George Călinescu, Iași

Referitor la dificultățile de învățare, pe care elevii cu CES le prezintă, se pot identifica două tipuri de criterii care se dovedesc a fi utile în definirea acestor dificultăți. Unul dintre acestea se numește în literatura de specialitate *criteriul excluziunii*, conform căruia se poate stabili dacă un elev prezintă în mod real dificultăți în activitatea de învățare sau dacă aceste dificultăți sunt însoțite de anumite afecțiuni. Astfel, se poate menționa faptul că nu mereu există cauze bine delimitate ale dificultăților de învățare ce caracterizează elevii cu CES.

Un alt criteriu des întâlnit în procesul de identificare a dificultăților de învățare este reprezentat de contrastul dintre *deficiențele la nivelul exprimării scrise și aptitudinile remarcabile în ceea ce privește exprimarea verbală*. Aspectul deficienței mintale este important de adus în atenție în acest context mai ales pentru diferența dintre elevii care întâmpină dificultăți în toate domeniile și cei care au astfel de dificultăți doar într-un număr limitat de arii.

Din momentul identificării dificultăților la elevi, indiferent de criteriul aplicat, cadrul didactic se obligă la adoptarea unui program de lucru adaptat nevoilor acestora și în același timp compatibil cu obiectivele instructiv-educative definite. Selectarea conținuturilor și delimitarea strategiilor didactice care urmează a fi utilizate în cadrul demersului de predare-învățare, modalitățile de organizare a colectivului de elevi, constituie aspecte de o reală importanță pentru cadrele didactice care lucrează cu elevi depistați cu dificultăți de învățare.

De asemenea, elevii cu astfel de dificultăți trebuie să urmeze o terapie lingvistică, să participe la un program de ședințe de logopedie, cu personal specializat, la care se adaugă un plan clar de consiliere școlară și vocațională. Foarte important, dar în același timp, destul de dificil este adoptarea unui stil de predare adaptat într-o măsură cât mai mare stilului de învățare ilustrat de acești elevi cu cerințe educative speciale. Este foarte bine să se cunoască în urma unei evaluări corecte și adecvate, care este nivelul de dezvoltare a elevului, care conținuturi pot fi însușite de către el, prin ce mijloace și metode poate cadrul didactic să obțină o însușire eficientă a cunoștințelor și o aplicare corectă a acestor achiziții în contexte variate.

Elevii cu dificultăți de învățare cu care am lucrat au avut adesea nevoie de o terapie a tulburărilor de limbaj, de simplificarea și adaptarea sarcinilor la toate disciplinele, lucrul conform unei programe adaptate fiind absolut necesar în aceste situații. Foarte însemnat este aspectul tulburărilor de ordin emoțional, afectiv pe care unii elevi cu dificultăți educative speciale le prezintă. În aceste cazuri am apelat la sprijinul psihologului și chiar al psihiatrului, în câteva situații. De asemenea, pot menționa faptul că un rol important în etapa inițială de identificare a unor astfel de probleme în aria emoțională la elevii cu CES l-a avut consilierul școlar. Toate măsurile ulterioare adoptate în vederea integrării cu succes a elevilor cu CES în procesul instructiv-educativ nu pot fi delimitate în lipsa unui plan clar de activitate adaptat perfect realității de natură afectivă, emoțională a fiecărui elev în parte.

În acest context, am considerat vitală motivarea și încurajarea elevilor care au astfel de dificultăți, deoarece pentru ei este foarte importantă cultivarea unor atitudini pozitive față de propria activitate, a rezultatelor pe care le obțin și față de colegii din clasă. Încrederea în sine, precum și motivația proprie pentru a învăța, cooperarea cu ceilalți, cu alte cuvinte clădirea unui climat afectiv pozitiv a reprezentat un obiectiv în procesul educativ desfășurat cu acești elevi.

Un alt element, demn de menționat în acest plan de acțiune, a fost constituit de obținerea unui real echilibru între sprijinul acordat elevilor cu CES în realizarea sarcinilor, deci a unei oarecare dependențe de cadrele didactice, și fundamentarea unei independențe în activitatea lor. Autonomia personală în cazul elevilor cu dificultăți de învățare constituie constituie un element esențial în integrarea lor cu succes în activitatea didactică. Fără a-i priva de susținerea și sprijinul

din partea personalului specializat și abilitat în acest sens, cadrele didactice se impun a-și adapta demersul instructiv-educativ la cerințele acestor elevi oferindu-le totuși posibilitatea unui comportament autonom în abordarea sarcinilor.

Pe fondul acestor considerații de ordin psihopedagogic, aspectul recompenselor sau laudelor elevilor care obțin progres sunt absolut necesare. Nu se poate obține o ameliorare a situației în cazul elevilor cu cerințe educative speciale, dacă nu se subliniază micile reușite, oricând acestea sunt înregistrate în activitatea de învățare. Din punct de vedere social, este important ca acești elevi să fie acceptați ca membri ai grupului clasei din care fac parte. În cazurile întâlnite nu au fost semnalate situații de respingere a unui astfel de elev de către ceilalți, aceasta pentru că li s-a explicat importanța includerii și acceptării elevilor cu cerințe educative speciale, în grupul clasei de elevi și datorită noțiunii de toleranță și atitudine pozitivă față de ceilalți.

În plus, am considerat potrivite activități extracurriculare și activități sportive, proiecte de grup în care colaborarea și participarea activă a tuturor elevilor, indiferent de nevoile pe care le prezintă au contribuit la integrarea cu succes a elevilor cu cerințe educative speciale în activitatea didactică și la obținerea unor succese menite să-i motiveze în perspectivă.

Relaționarea interpersonală este sprijinită de astfel de activități în care elevii pot comunica cu ușurință și se pot antrena în activități plăcute lor, achiziționând în același timp cunoștințe solide pe care le pot utiliza în mod eficient în contexte variate. Atitudinea sistemului de învățământ în raport cu aceste cazuri ale elevilor diagnosticați cu CES este una incluzivă, pornind clar de la ideea că toți elevii au dreptul la educație, indiferent de specificul pe care îl prezintă fiecare și că fiecare elev merită respectul și apreciere celorlalți, trebuie acceptat în cadrul unui grup și se impune o tratare corespunzătoare, fără discriminare.

De asemenea, trebuie menționată evaluarea ca o etapă importantă în procesul de învățământ a acestor elevi cu cerințe educative speciale. *Instrumentele de evaluare trebuie definite prin raportare la principiul șanselor egale*, în așa fel încât să nu existe diferențe și discriminare, așa cum se precizează la nivelul diferitelor documente de metodologie a includerii elevilor cu CES. Includerea elevilor trebuie facilitată de către instituțiile de învățământ la nivel european, prin identificarea unor modalități de desfășurare a procesului educativ, astfel încât să vină în întâmpinarea obiectivelor, nevoilor și stilurilor de învățare ale elevilor.

Mai mult, trebuie specificat faptul că parteneriatul școală-familie-comunitate are un rol esențial în integrarea elevilor cu cerințe educative speciale și reprezintă o reală provocare în contextul exigențelor la nivel de sistem de învățământ care se dezvoltă tot mai mult astăzi. Educația incluzivă își propune eliminarea obstacolelor care pot să apară în procesul de învățare, deci în participarea în mod egal a elevilor la procesul instructiv educativ, context în care diferența e percepută ca o oportunitate și nu ca un obstacol sau o barieră.

Concluzii asupra studiului:

Climatul în care acești elevi cu cerințe educative speciale se dezvoltă trebuie să fie dominat de motivare, încredere în sine, cooperare și acceptare. Experiența cu astfel de cazuri a subliniat necesitatea ca toate cadrele didactice care lucrează cu elevi cu CES să se raporteze la elevi ca la un ansamblu de resurse specifice, menite a se dezvolta. Această dezvoltare nu poate să aibă loc decât într-un context de resurse ce se impun a fi abordate nediscriminativ. În acest sens, curriculumul diferențiat și cel adaptat sunt instrumente de real folos în activitatea pe care am desfășurat-o cu elevii care prezintă CES.

Bibliografie:

1. Musu, Ionel, *Ghid de predare învățare pentru copiii cu cerințe educative speciale: culegere de texte*, Editura Marlink, București, 2000
2. Nicola, Ioan, *Pedagogie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994

3. Agenția Europeană pentru Dezvoltarea Învățământului pentru Nevoi Educaționale Speciale, *Publicație tematică, Învățământul pentru elevii cu nevoi speciale în Europa*, 2003
4. Gherguț, Alois, *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Editura Polirom, Iași, 2006
5. Crețu, Carmen, *Curriculum diferențiat și personalizat*, Editura Polirom, Iași, 1999